גליון 234

שמיני תשפ"ה

לעידוד וחיזוק הלימוד והחזרה

בספה"ק סיפורי מעשיות משנים קדמוניות

שסיפר רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א

דעם רבינ'ס משלים

קוּם מַיין פְרַיינְד, וֶועק זִיךְ אוֹיף !

דֶער חֵדֶר שִׁעוּרִים פוּן שִׁיעוּר ב' אִיז גֶעוָוארְן אוֹיסְגֶעלֵיידִיגְט, גֶעבְּלִיבְּן אִיז נָאר לֶעזֶער אוּן מֵאִירְ'קֶע. לֶעזֶער עֶנְדִיגְט צוּ שְׁרַייבְּן דִי מְפָרְשִׁים וָואס מֶען הָאט נָארְוָואס אוֹיסְגֶעשְׁמוּעֶסְט. ווידֶערְאוּם מֵאִירְ'קֶע הֵייבְּט אוֹיף זַיין קָאפּ פוּן אַ קוּרְצֶע דְרִימְל אוּן בַּאמֶערְקְט אַז זַיינֶע חֲבֵרִים זִיצְן שׁוֹין אִין חֵדֶר אוֹכֵל.

"וָואס מַאכְסְטוּ מַיין טַייעֶרֶער חַבֵר מֵאִירְ'קֶע?" פְרֶעגְט לֶעזֶער. "דוּ וֵוייסְט אַז אִיךְ בִּין פְרֵיילִיךְ אוּן טְרוֹיעֶרִיג? נֵיין-נֵיין-נֵיין, כְ'בִּין נִישְׁט בֶּאֱמֶת טְרוֹיעֶרִיג כְ'נָאר גֶעוָואלְט זָאלְסְט פַארְשְׁטֵיין מַיינֶע גֶעפִילְן פוּן הַארְץ.

"עֶס פְרַיידְט מִיר אַז עֶס שְׁטֵייט שׁוֹין אַרִיבֶּער צְוֵויי חֳדָשִׁים דִי חֲבוּרוֹת פוּן דִי בָּחוּרִים, וֶוען יֶעדְן לֵיל שִׁישִׁי זִינְגְט מֶען אִינְאֵיינֶעם נִגוּנֵי הִתְעוֹרְרוּת אוּן דְבֵקוּת צוּם בַּאשֶׁעפֶער. דֶערְנָאךְ וֶוערְט גֶעהֶערְט אַ חִזוּק-שְׁמוּעֶס פוּן אֵיינֶער פוּן דִי בָּחוּרִים; סְ'אִיז מַמָּשׁ מֵעֵין עוֹלָם הַבָּא. אִיךְ הָאבּ אָבֶער טְרוֹיעֶרִיג אַז אִיךְ זֶע דִיר נִישְׁט צְווִישְׁן זֵיי. אַלֶע חֲבֵרִים אוּן אִיךְ ווִילְן זֵייעֶר דוּ זָאלְסְט זַיין אַ חֵלֶק פוּן דֶעם חַבוּרָה, וָואס הָאט פַּאסִירְט מֵאִירְ'קֶע אַז עֶס אִינְטֶערֶעסִירְט דִיר נִישְׁט דוּ גַאנְצֶע זַאךְ? דוּ פֶעלְסְט אוּנְז זֵייעֶר אוֹיס! יֶעדֶע וָואךְ שְׁמוּעֶסְט מֶען אַרוּם אַן אַנְדֶערֶע חָשׁוּבֶ'ע נוֹשֵׂא. אַמָאל וֶועגְן זַיין גֶעוָוארְנְט צוּ זָאגְן 'שְׁנַיִם מִקְרָא', וֶועגְן זְהִירוּת אִין מִצְוַת 'כִּבּוּד אָב וָאֵם', אִיבֶּער דִי גְרוֹיסֶע עֵצָה פוּן 'הִתְבּוֹדְדוּת' אוּן אִיבֶּער דִי ווִיכְטִיגְקֵייט פוּן לֶערְנֶען סְפָרִים פוּנֶעם צַדִיק"...

אוֹי, גֶעבְּט מֵאִירְ'קֶע אַ קְרֶעכְץ, עֶר שְׁפְּרֵייט אוֹיס זַיינֶע הֶענְט ווִי פוּן שְׁלָאף, עֶר רַייבְּט דִי אוֹיגְן אוּן זָאגְט מִיט מִידֶעקַייט: "אִיךְ וֵוייס נִישְׁט, אִיךְ וֵוייס נִישְׁט, אִיךְ הָאבּ נִישְׁט קַיין כֹּחַ... זִיךְ צוּ מְעוֹרֵר זַיין, מְחַזֵק זַיין, צוּ פַאלְן אוּן פַארְשְׁלָאפְן, אַייְנְדְרִימְלֶען אוּן חָלוֹםֶ'עןֶ... אַמָאל פְלֶעג אִיךְ מַקְפִּיד זַיין צוּ לֵיינֶען קְרִיאַת שְׁמַע פוּן אִינֶוייניג, גֵיין שְׁלָאפְן צַייטְלִיךְ, אוֹיפְשְׁטֵיין פְרִי, לוֹיפְן אִין מִקְוֶה, גֶעלֶערְנְט פַארְן דַאוֶוענֶען, גֶעמַאכְט הִתְבּוֹדְדוּת בִּקְבִיעוּת אָן קַיין חָכְמוֹת, כְ'הָאבּ גֶעלֶערְנְט מִיט פְרֵייד אוּן גֶעקֶענְט דִי בְּחִינוֹת. דָאס אַלֶעס הָאט זִיךְ עֶטְלִיכֶע טֶעג אָפְּגֶעשְׁטֶעלְט אוּן אַזוֹי צִיט זִיךְ מִיר דֶער מַצָּב אַז כְ'הָאבּ זִיךְ לַיידֶער צוּגֶעוואוֹינְט צוּ שְׁטוּפְּן דִי צַייט אוּן פוֹילֶעצְן, כִּמְעַט וָואס אִיךְ לֶערְן נִישְׁט הַיינְט, דוּ זֶעסְט מַיין מַצָּב"...

"הֶער מִיר אוֹיס, מַיין טַייעֶרער חַבֵר מֵאִירְ'קֶע, פוּן אַ נְפִילָה פַאלְט מֶען נִישְׁט! דָאס גֶעשֶׁעט פַאר יֶעדְן, אַלֶע סָארְטְן אוּמְשְׁטֶענְדְן גֵייעֶן אַרִיבֶּער אוֹיף אַ אִיד דוּרְכְאוֹיס זַיין לֶעבְּן, פוּן דֶעם דַארְפְסְטוּ זִיךְ נִישְׁט דֶערְשְׁרֶעקְן, אָבֶער צוּ בְּלַייבְּן אַיינְגֶעטוּנְקֶען אִין דֶער נְפִילָה אוּן בְּלַייבְּן דָארְט שְׁלָאפְן דָאס אִיז אַן אֱמֶתֶ'ע נְפִילָה.

אַ גוּטֶע עֵצָה הָאבּ אִיךְ פַאר דִיר. אִיךְ וֶועלְן דִיר גֶעבְּן צוּ לֵיינֶען 'סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת' וָואס פַארְמָאגְט דִי כֹּחַ צוּ אוֹיפְוֶועקְן פוּן שְׁלָאף. דִי הֵיילִיגֶע מַעֲשִׂיּוֹת וֶועט צוּבְּרֶעכֶגֶען דִיךְ אָפְּצוּשָׁאקְלֶען פוּן דַיין עַצְבוּת, זִיךְ אוֹיפְצוּאֶוועקְן פוּן שְׁלָאף אוּן אָנְהֵייבְּן דִינֶען דֶעם בַּאשֶׁעפֶער מִיט שִׂמְחָה, אַהֲבָה אוּן אַ בְּרֶען. עֶס אִיז דָאךְ פַארְהַאן זִיבֶּעצִיג פָּנִים לְתוֹרָה אוּן וֶוען מֶען ווִיל דֶערְוֶועקְן אַ אִיד פוּן שְׁלָאף דַארְף מֶען אִים וַוייזְן דֶעם פָּנִים אוּן בַּאקְלֵיידְן דָאס פָּנִים מִיט סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת.

אַזוֹי ווִי וֶוען מֶען הֵיילְט אוֹיס אַ בְּלִינְדְן, דַארְף מֶען פַארְמַאכְן דִי לָאדֶענֶעס עֶר זָאל נִישְׁט אוֹיפְאֵיינְמָאל זֶען לִיכְטִיגְקַייט, מֶען דַארְף אִים מְצַמְצֵם זַיין דֶעם אוֹר עֶס זָאל אִים נִישְׁט שָׁאטְן דִי לִיכְט, דָאס טוּט דִי הֵיילִיגֶע מַעֲשִׂיּוֹת, עֶס בְּרֶענְגְט דִי גְרוֹיסֶע לִיכְט מִיט אַ רִיכְטִיגֶע צִמְצוּם".

מִיר וֶועלְן לֶערְנֶען סִפּוּרֵי מַעֲשִׂיּוֹת אוּן אַנֶערְקֶענֶען אִיר גְרוֹיסֶע כֹּחַ וָואס זִי פַארְמָאגְט צוּ אוֹיפְוֶועקְן דֶעם מֶענְטְשׁ עֶר זָאל נִישְׁט פַארְשְׁלָאפְן זַיין טֶעג אוּן יָארְן.

(ע"פ הקדמת הסיפו"מ וליקו"מ ס').

לְהִתְוַדַּע וּלְהִגָּלוֹת

אַז אִיטְלֶעכְס וָוארְט וָואס דָא שְׁטֵייט אִין דֶעם הֵיילִיגְן סֵפֶר, אִיז 'קוֹדֶשׁ־קָדָשִׁים', לוֹטֶער 'סוֹדוֹת־הַתּוֹרָה'. מֶען זָאל נִישְׁט מֵיינֶען: "אַז דָאס זֶענֶען חַס־וְשָׁלוֹם פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מַעֲשִׂיּוֹת"!

וָוארְן דִי 'מַעֲשִׂיּוֹת' וָואס אִין דֶעם סֵפֶר שְׁטֵייעֶן, הָאט דֶערְצֵיילְט דֶער גְרוֹיסֶער צַדִיק דֶער קְדוֹשׁ־עֶלְיוֹן, דֶער הֵיילִיגֶער רַבִּי ר' נַחְמָן זֵכֶר־צַדִּיק־לִבְרָכָה, זַיין זְכוּת זָאל אוּנְז בַּיישְׁטֵיין.

זַיין כַּוָונָה אִיז גֶעוֶוען אוּנְז צוּ לֶערְנֶען: "וִויאַזוֹי דֶעם אֵייבֶּערְשְׁטְן צוּ דִינֶען"!

אוּן הַלְוַאי מִיר זָאלְן פַארְשְׁטֵיין: דִי 'גְרוֹסֶע סוֹדוֹת', אוּן דֶעם 'מוּסָר', וָואס עֶס שְׁטֶעקְט אִין דִי 'מַעֲשִׂיּוֹת' - וֶועלְן מִיר זַיין פְּרוּמֶע יוּדְן, אַזוֹי־וִוי מֶען דַארְף צוּ זַיין! אוּן 'הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ' וֶועט אוּנְז שִׁיקְן דֶעם 'גוֹאֵל־צֶדֶק', בַּאלְד אִין אוּנְזֶערֶע צַייטְן, בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ אָמֵן!

הַקְדָּמָה אִין אִידִישׁ

פוּן גְאוֹן־עוּזֵּינוּ מוֹרֵינוּ רַבִּי נָתָן מִבְּרֶסְלֶב זיע"א
דֶער גְרוֹיסֶער תַּלְמִיד פוּן רַבֵּינוּ־הַקָּדוֹשׁ זיע"א

[פוּן עֶרְשְׁטְן דְרוּק שְׁנַת תקע"ה]

דִי 'מַעֲשִׂיּוֹת' וָואס דָא שְׁטֵייעֶן אִין דֶעם 'סֵפֶר', אִיז אִין זֵיי דָא זֵייעֶר גְרוֹיסֶע 'סוֹדוֹת הַתּוֹרָה'! - סְ'אִיז אִין זֵיי בַּאהַאלְטְן זֵייעֶר גְרוֹיסֶע זַאכְן! - סְ'אִיז אִין זֵיי נִישְׁט פַארְהַאנְדְן אֵיין וָוארְט וָואס סְ'זָאל זַיין פָּשׁוּט!

אוּן אֲפִילוּ פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן, קֶענֶען זִיךְ אוֹיךְ אַרוֹיסְנֶעמֶען גְרוֹיס מוּסָר פוּן דִי מַעֲשִׂיּוֹת! - וָוארְן דִי 'מַעֲשִׂיּוֹת', הָאבְּן אַ 'גְרוֹסְן כֹּחַ', אוֹיפְצוּוֶועקְן אַלֶע מֶענְטְשְׁן פוּן דֶעם 'שְׁלָאף' - אַז מְ'זָאל חַס־וְשָׁלוֹם נִישְׁט פַארְשְׁלָאפְן זַיינֶע יָאהְרְן אוּמְזִיסְט!

אוּן וֶוער סְ'וִויל אַרַיינְקוּקְן אִין דִי 'מַעֲשִׂיּוֹת' מִיט אַן אֶמֶת אוֹיג, קֶען עֶר זֶעהְן אוּן פַארְשְׁטֵיין אַבִּיסְל, גָאטְ'ס גְרוֹיסְקַייט!

אֲפִילוּ פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן, קֶען זֵיי אוֹיךְ עֶפֶּעס אַ בִּלִישְׁטְשׁ טָאן 'וִוינְקְן פוּן מוּסָר', אַז זֵיי זָאלְן זִיךְ גוּט אַרוּמְקוּקְן: "וָואס דֶער תַּכְלִית אִיז פוּן דֶער וֶועלְט"! - אַז מְ'זָאל זִיךְ נִישְׁט לָאזְן אָפְּנַארְן אוֹיף דֶער וֶועלְט! - אוּן מְ'זָאל טָאג אוּן נַאכְט תְּפִילָּה טָאן: "אַז מְ'זָאל נִיצוֹל וֶוערְן פוּן דִי 'נַארִישְׁקַייט' פוּן דֶער וֶועלְט"! - אוּן מְ'זָאל זוֹכֶה זַיין צוּ זַיין אַזוֹי־וִוי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וִויל.

און וַוייטֶער וָואס אִין דִי 'מַעֲשִׂיוֹת' אִיז פַּארְהַאנְדְן בַּאהַאלְטֶענֶע זַאכְן - דָאס קֶען מֶען נִישְׁט דֶערְשְׁרַייבְּן, און נִישְׁט דֶערְצֵיילְן! - אַז וואוּיל אִיז דֶעם, וָואס עֶר וֶועט אִין זֵיי עֶפֶּעס וִויסְן!

און וַוייל מִיר הָאבְּן אַמָאל גֶעהֶערְט פוּן זַיין מוֹיל, עֶר הָאט גֶעזָאגְט: "אַז עֶר הָאט חֵשֶׁק, אַז מְ'זָאל דִי 'מַעֲשִׂיוֹת' דְרוּקְן, פוּן 'אוֹיבְן' זָאל זַיין אוֹיף 'לָשׁוֹן־הַקוֹדֶשׁ', און פוּן 'אוּנְטְן' אוֹיף 'טַייטְשׁ'! - דְרוּם [דֶערִיבֶּער] הָאבְּן מִיר זַיין 'הֵיילִיגְן רָצוֹן' מְקַיֵים גֶעוֶוען, און מִיר הָאבְּן זֵיי אַזוֹי גֶעדְרוּקְט!

וָוארְן פְּרָאסְטֶע [פָּשׁוּטֶ'ע] מֶענְטְשְׁן בַּאדַארְפְן אוֹיךְ וִויסְן פוּן דִי 'מַעֲשִׂיוֹת'! - כָאטְשֶׁע זֵיי וֶועלְן גָאר קַארְג [וֵויינִיג] פַארְשְׁטֵיין, וָואס מְ'מֵיינְט, און וואוּהִין דִי 'מַעֲשִׂיוֹת' דֶערְלַאנְגְן - אִיז פָארְט פַאר זֵיי אַ 'גְרוֹיסֶע טוֹבָה' צוּם 'תַּכְלִית', אַז זֵיי וֶועלְן אִין זֵיי אַרַיינְקוּקְן מִיט אַן 'אֱמֶת אוֹיג'! - וָוארְן זֵיי הָאבְּן אַ גְרוֹיסְן כֹּחַ צוּ דֶערְוֶועקְן צוּם אֵייבֶּערְשְׁטְן כַּנַ"ל [וִוי אוֹיבְּנְדֶערְמַאנְט]! - וָוארְן דִי 'מַעֲשִׂיוֹת', זֶענֶען נִישְׁט קַיין לֶערֶע [לֵיידִיגֶע] זַאכְן חַס־וְשָׁלוֹם!

און דֶער 'רַבִּי' עָלָיו־הַשָּׁלוֹם - פְלֶעגְט אַלֶעמָאל נָאךְ דָאס 'רוֹב מַעֲשִׂיוֹת', צוּ זָאגְן 'עֶטְלִיכֶע פְּסוּקִים' און 'עֶטְלִיכֶע זַאכְן'! כְּדֵי מְ'זָאל וִויסְן: אַז עֶר רֶעדְט נִישְׁט קַיין 'דְבָרִים־בְּטֵלִים' חַס־וְשָׁלוֹם - הָאט עֶר אַבִּיסְל גֶעוִויזְן 'ווִינְקְן' [רְמָזִים], וואוּהִין זֵיי דֶערְלַאנְגְן - וָוארְן [וַוייל] דִי 'אַלֶע מַעֲשִׂיוֹת', זֶענֶען דוּרְךְ [לוֹיטֶער] 'סוֹדוֹת־הַתּוֹרָה'!

~ חַיֵּי מוהר"ן (אות כה) ~

~ אִין אִידִישׁ ~

דֶער רֶבִּי זיע"א הָאט גֶעזָאגְט:

"הַיינְט הָאבּ אִיךְ גֶעזָאגְט דְרַיי זַאכְן,

אַנְדֶערְשׁ וִוי דִי וֶועלְט זָאגְט"!

(א) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז 'סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיוֹת' אִיז מְסוּגָל אוֹיף אַייְנְצוּשְׁלָאפְן"! און אִיךְ זָאג: "אַז דוּרְךְ 'סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיוֹת', וֶועקְט מֶען אוֹיף מֶענְטְשְׁן פוּן זֵייעֶר שְׁלָאף"!

(ב) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז פוּן דֶערְצֵיילְן זַאכְן וֶוערְט מֶען נִישְׁט גֶעהָאלְפְן מִיט קִינְדֶער (פוּן זָאגְן, וֶוערְט מֶען נִישְׁט טְרָאגְן)"! - און אִיךְ זָאג: "אַז פוּן דֶערְצֵיילְן זַאכְן פוּנֶעם צַדִיק, וָואס עֶר וֶועקְט דֶערְמִיט אוֹיף מֶענְטְשְׁן פוּן זֵייעֶר שְׁלָאף, קוּמְט דוּרְכְדֶעם 'פְּקִידַת עֲקָרוֹת' [גֶעהָאלְפְן וֶוערְן מִיט קִינְדֶער]"!

(ג) דִי וֶועלְט זָאגְט: "אַז דֶער אֱמֶת'ער גְרוֹיסֶער צַדִיק, דַארְף נִישְׁט הָאבְּן אַסַאךְ גֶעלְט, וַוייל צוּ וָואס דַארְף עֶר גֶעלְט"?! - און אִיךְ זָאג: "אַז עֶס אִיז פַארְהַאן אַזַא סָארְט הִתְבּוֹנְנוּת [זִיךְ פַארְטִיפְן אִין דִי תּוֹרָה], וָואס מֶען דַארְף הָאבְּן דֶערְצוּ דִי גַאנְצֶע פַארְמֶעגְן פוּן דִי וֶועלְט"!

[זֶעה לִקוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן ח"א תּוֹרָה ס']

נָאךְ הָאט רַבֵּינוּ הַקָדוֹשׁ גֶעזָאגְט, לְגַבֵּי דֶעם וָואס זַיין רָצוֹן אִיז גֶעוֶוען אַז מֶען זָאל דְרוּקְן דִי 'סִפּוּרֵי־מַעֲשִׂיוֹת' אוֹיךְ אוֹיף 'אִידִישׁ טַייטְשׁ' וָואס מִיר רֶעדְן דֶערְמִיט: "אַז עֶס קֶען גְרִינְג גֶעשֶׁעהְן, אַז אַ פְרוֹי וָואס אִיז אַ 'עֲקָרָה' [חָלִילָה], זָאל לֵיינֶען דֶערִין עֶפֶּעס אַ 'מַעֲשֶׂה', און דוּרְכְדֶעם וֶועט זִי גֶעהָאלְפְן וֶוערְן צוּם גוּטְן און זוֹכֶה זַיין צוּ 'קִינְדֶער'"!

(חיי מוהר"ן אות כ"ה)

מעמד סיום סיפורי מעשיות
למאות ילדי ברסלב חול המועד
פסח